

Minek írni, mikor annyi szerep van, teszi fel egyik versében a kérdést Géher István, aki Kálnokyhoz hasonlóan nagy költő, mégis inkább más szerepeiben ismert. Szerencsére a színpadok változatosak, játszhatunk kifelé és befelé, közönség előtt vagy a magunk szórakoztatására.

„...és más leszek” – mondja Kálnoky a MÉLYTENGHER című versben. Majd a MI VAGYOK ÉN? kérdésre többek között azt feleli: „Zongora a süketnémák intézetében”, az ÁRAMLÓ IDŐ-ben pedig azt: „Rajzzá változom egy barlang falán.” Talán csak olyan ősi vágyat követ, mint a repülése, az elemelkedése. És persze a halhatatlanságé egy többszörösen életveszélyes korban. 1982-ben a HANGOK SZÓLÍTANAK ciklus 4. részében írja: „Talán csak az önmaga titkait kutatni vágyó / mindenségnek egyik kinyújtott csáppja volt / az életem, vagy egy haldokló isten / lemondó legyintése.” Tehát az isten is halandó, csak a mi illúzióink a halhatatlansága? Vagy éppen ez az élethossznyi legyintés zeng annak a zongorának a húrjain, vetül a barlang falára, formálódik betűkké, hanggá, énekké, ordítássá? Ami az egyik dimenzióban élethossz, a másikban az örökkévalóság? Ami az egyik korban süketnémák intézete, egy másik dimenzióban akár zeneértők közönsége is lehet, vagy az N. EGON UTOLSÓ UTAZÁSÁ-ban az „idegen égitestről való” csapata? Az áramló időben már nem számít a „fölfelé és lefelé”, „Az egyik tornádó továbbssodor, / a másik visszaránt. / Az ég kékjén csattog a talpam. / Haladok fejjel lefelé, / mint bogár a szoba mennyezetén.” (MINT A BOGÁR.) Mint egyik verse címében kérdezi, számít-e az, hogy KINEK ÍRUNK? És mert önmaga színpadán játszik, persze válaszol is rá. Bármelyik maszkját viseli is éppen, a lényeg ugyanaz: mint egy másik nagy kortárs költő, család nélkül néz szét és könnyedén. Én ezt köszönöm neki.

„A ki nem mondható
kívánságot végül palackba zárjuk
és a szeszélyes hullámokra bízunk.
Voltaképpen lemondunk
valami bizonyosról, hogy sokáig tengődhessék még a remény,
járjon föl és alá szűk ketrecében,
üvöltösn fel kétségbeesve.”

(PALACKPOSTA)

Csengery Kristóf

LEVÉL HAMLETHEZ

„Álmát alussza Dánia.”
(Kálnoky László)

Mondd, visszatérsz-e néha,
mikor a Hold sárgás tejét
isszák mohón a fák, sötéten fénylő
szélcsendben, hűvös éjszakákon?
Nem az ittmaradottakat
riasztani, a félelmében

párnájába harapó gyermeket
s kísértet láttán halkan felsikoltó
anyját – nem úgy, mint
nemződ, az orvul legyilkolt Igazság,
a mindig mindent meghalló, kinek
álmában mérget
csöppentettek fülébe,
s nem adatott egy végsőt
fohászkodnia, mielőtt
az ismeretlen tartományba indult.
Te másként haltál: habár neked is
méreg szivárgott
penge szabdalta ereidbe,
küzdhetnél mégis, s ez megadta
a legutolsó szó, a legutolsó
lehelet békéjét. Mert úgy hiszem,
bárhol is élj most, bármely
titokzatos szellemvilágban:
szelíd királyfi,
nem táplálsz bosszúvágyat.
Ha szigorú voltál – csak önmagaddal.
Ezért tiéd Horatio szava:
bennem a dánnál több a római.
Mondd, eljössz néha, nagy titokban, úgy,
hogymint senki sem tud róla?

Megállsz-e olykor
az alkonyati utcán, arcod
fél kézzel eltakarva, hogy
fel ne ismerjenek? Figyeled-e
a mozdulatokat, hallgatod-e,
hogymint mit mondanak kocsiból kiszállva,
padokon ülve, a vízparton és az
asztalok mellett? Látod-e a nyüzsgést,
mikor a boltokban az olcsón árult
portékát csődület veszi körül?
Eszedbe jut régi szavad? Nekem
eszembe jut: *én megvetem
e szennyes kacatot...* – És látod-e
a mulatságokat, vetélkedőket,
a táncot és a magakelletést?
Hallod-e a szavakban a hamisság
mutálva megcsukló felhangjait?

Ha itt jársz köztünk és hallod a szót,
azt gondolod talán: ugyanazért
hazudnak, amiért a te idődben
tették. Hazudniuk kell. Míg te éltél,

gyilkos uralkodott. Ma egy
szélhámos vezeti
orránál fogva Dániát – befogja
az orrukát, így nem érezhetik
a búzt. *Dánia börtön* – mondtad egykor
Rosencrantznak. Tévedtél, Hamlet: *a*
dánok lelke a börtön. Nincsenek
se rácsok, se falak. Belül a rács.
Birkák a dánok, bambák, ostobák,
kórusban bégetnek, s maguk alá
potyogtatják apró bogyoikat,
sunyin bámulva a vezérürüt,
ki csak hitványságban emelkedik
föléjük. Szétlopkodja Dániát,
úgy hoz törvényt, hogy szabadon
lehessen csálnia, s vizeletével
szentesíti az új szabályt,
mert írni nem tud. Labdajáték
a kedvtelése, csarnokokat épít
a nyomorult, gyűljenek össze
s ujjongjanak a dánok: csapatuk
győzött – igaz, hogy közben ők maguk
szép lassan mindent elveszítenek.

Te, önmarcangolásnak doktora,
magisztere a lelkiismeretnek,
te, aki átláttál minden szítán:
ha szellem-álruhádban
eljössz néha, és hallgatózol,
megtudhatod, itt minden ugyanaz.
Nem lett tisztább a levegő,
semlegesíthetetlen,
lassan öló mérgektől fémes ízű
a víz, mely csillogó pohárban
vár minket asztalunkon.
Persze mindenre új címkét ragasztott
a szemfényvesztés. Más nevekkal
illetjük régi dolgainkat.
De a név – csak név. Szájról szájra adjuk,
akár az áruló a csókot,
illékony, mint a lehelet,
s mint az elcsöppent nyálat, letöröljük.
Te tört bordájú, légszomjtól ziháló!
Aki a lábnyomodban
botolva lépni próbál,
fejét lehajtva üzeni:
ma is talál minden szavad.

